

szabad megjegyezni, hogy ezt méltánytalannak tekintünk nem szabad.*)

Ezzel szemben azonban a tiszta jövedelem és ennek alapján az adó is csökkentendő lesz a rendszeres üzemterv szerinti kezelésre kötelezett erdőbirtokoknál, mert annak idején a kataszteri tiszta jövedelem megállapításánál az akkori viszonyok mellett nem tételezt különbség az ilyen erdők kezelésével összekötött nagyobb kezelési költség és egyéb terhek tekintetében és a szabad rendelkezés alatt álló magán erdőbirtok közt, mert akkor, mikor az 1875. évi VII. t.-cikk alapján a kataszteri tiszta jövedelem megállapított, sem az 1879. évi XXXI. t.-cikk, sem pedig az 1898. évi XIX. t.-cikk még nem volt életben.

A viszonyoknak e tekintetben történt változásának figyelembevételével lehet és kell is gondoskodni, hogy az üzemtervi kezelésre kötelezett erdőbirtok tisztajövedelmi fokozata s ezzel kapcsolatosan adója is megfelelően mérsékeltesék.

A tipikus erdei növényzet megóvása.

Irtó: Bund Károly.

A kultúra és az emberi szükségletek kielégítésére irányuló gazdasági tevékenység utóbbi időben nagy mértékben megmászották a föld felületét és különösen az azt borító növényzetet, úgy hogy hova-tovább kevesebb és kevesebb az a terület, ahol a természet működését a maga őseredetiségében láthatnók. A jelen nemzedék fel-

*) A jövedelemadó alakjában jelentkező újabb teher mellett a földadó eddigi térhének emelése jogosultsággal nézetünk szerint nem bír, még pedig annál kevésbé, mert míg a földadó a mezőföldnél a talajjáradékot adóztatja meg, az erdőbirtok az erdőjáradék után fizet adót. A mutatkozó aránytalanságoknak az erdő után jelenleg fizetett mintegy 5 millió korona földadó keretén belül való kiegyenlítése megfontolás tárgyát képezheti. Szerk.

adata, hogy mielőtt az őstermészet megnyilvánulásainak utolsó maradványai is eltűnnének, azokból legalább egyes tipikus részeket megőrizzen a jövő nemzedékek részére. Kívánja ezt a tudomány, de kívánja a közérdek is, amelynek szempontjából jelentőséggel bír, hogy utódaink is láthassák a természetet őseredeti, sokszor évszázados alkotásainak nagyszerűségében.

Ezért úgy a természettudós, mint az erdőgazda, de bizonyára a természetnek minden barátja, turista és művész is örömmel üdvözli azt az akciózt, amelyet az Országos Erdészeti Egyesület *Kaán* Károly m. kir. erdőmester ur kezdeményezésére megindított s amelynek célja itt-ott még meglévő őserdőmaradványainkból egy-egy részletet örök időkre kivonni mindennemű emberi beavatkozás alól, de célja az is, hogy, bár nem is őserdők, a magyar erdőtenyészet természetes uton létesült egyes különlegességei részére védelmet biztosítson, hogy azok a pusztulástól megmentessenek és idők során talán az őserdőszerű állapotba visszatérjenek.

Az Országos Erdészeti Egyesület annál inkább vél számíthatni a magyar kormány s első sorban a minden nemes törekvést felkaroló jelenlegi földmivelésügyi miniszter ur, valamint a nagyobb uradalmak támogatására, mert rokon irányban, a nevezetes fák összeírása és megóvása ügyében Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur éppen a közelmúltban intézkedett s mert a külföldön az állam és a társadalom az őstermészet pusztulófélben lévő kincseinek megóvását már magáévá tette. Különösen a legutóbbi évtizedben történtek ezen a téren számottevő kezdeményezések. Elsőnek Buquoy György gróf hasított ki még 1838-ban nagyobb őserdőterületet gratzeni birtokán (Dél-Csehország), melyben minden emberi beavat-

kozástól menten tisztán a természet erői működnek.)*) Példáját Schwarzenberg János Adolf herceg követte, a Cseh erdőben fekvő birtokán 1858-ban.

Hasonló rezervációk történtek Liechtenstein herceg részéről stb., legujabban pedig Bosznia és Hercegovina kormány részéről.

Az Európában ily irányban kifejtett működés azonban eltölpül amellet, ami Amerikában történt ezen a téren, ahol a Yellowstone-Park és számos más őserdőrezerváció alakjában igen nagy területek köttetek le azzal a czéllal, hogy ott a különben az emberi haszonlesésnek rövidesen áldozatul eső, teljes kifejlődésére évezredekig igénylő növényzet a maga eredetiségében megóvassék.

Sok történt a külföldön különféle egyletek által egyes természeti kincsek megőrzése érdekében s ujabban különösen a német birodalomban, továbbá a Schweiz-ban és Franciaországban általános a törekvés, hogy az őstermészet még fennmaradt emlékei számbavétesse, nyilván-tartassanak és megőriztessenek. E kérdés körül az utóbbi évtizedben egész irodalom fejlődött ki.

Egyes államok már külön intézményeket birnak e téren, így Poroszország a „Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege“ nevű szervezetet létesítette, míg Hessen 1902 óta külön törvénnyel védi a földfelület oly természetes képződményeit, mint vízfolyásokat, sziklákat, fákat stb., amelyeknek fenntartása a történet vagy természettudomány, vagy végül a tájék szépségének szempontjából közérdekűnek ismerhető el.

*) Ezt a rezervációt a múlt év tavaszán a bécsi nemzetközi gazdasági kongresszust követő kirándulások alkalmával több magyar erdőtiszt is megtekintette. Néhány óriási jegenyefenyő, melyek egyike állítólag 52 m³ köbtartalommal bír, méltán lekötötte a szemlélők figyelmét. Szerk.

Ide sorolható az alpesi flóra védelmére irányuló több külföldi hatósági intézkedés és törvény.

Hogy pedig ezek a törekvések ma ugyyszólván világszeri foglalkoztatják úgy a tudomány, mint a gyakorlati gazdaság képviselőit, annak bizonyítéka az, hogy a f. év tavaszán Bécsben tartott VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus is behatóan foglalkozott az őstermészet maradványainak megóvásával, Conwentz H. dr., Dimitz Lajos és Siefert Xaver előadása mellett.

Az Országos Erdészeti Egyesület erre való tekintettel időszerűnek találta, hogy hazánk is csatlakozzék a külföldön oly széles körben megindult mozgalomhoz és ezzel hazánk egyes létükben fenyegetett természeti különlegeségei az enyészettől megóvassanak.

Evégből az egyesület azzal a kérelemmel fordult a közelmúltban a földmívelésügyi miniszter urhoz, hogy első sorban a kincstári erdőbirtokon, továbbá a besztérczei erdőigazgatóság és némely állami erdőhivatal kezelése alatt álló nagyobb erdőbirtokokon még található őserdőmaradványokat tanulmányoztassa és a különféle tenyészöveknek és vidékeknek megfelelően egyes területeket, a birtokosok hozzájárulásával kijelöltesse, amelyek tipikus őseredeti flórájukkal kitűnnek, vagy egyébként valamely ritka vagy nevezetes fafajt vagy válfajt tartalmaznak és másfelől felvesük és helyzetüknek fogva az állandó fenntartásra alkalmasak. Természetes, hogy a körülfekvő erdőrészekben tervezett gazdasági rendszabályoknál figyelemmel kell majd lenni arra, hogy azok a fenntartandó erdőrészekre veszélyt ne hozzanak.

Hogy pedig az utókor a zavartalan természet hatalmas termelőképességének tanujelét láthassa ezekben a megkimélt erdőrészekben, kívánatos, hogy azoknak legalább

egy része a jobb, sőt kitűnő termőhelyeken terüljön el. Csak példaként említjük fel, hogy ily rezervációk útján kellene gondoskodni, hogy Szlavónia világhírű tölgyeseinek egy részlete,*) a késői tölgynek (*Quercus tardissima*) netalán még fennmaradt példányai, a hegyvidéki tölgyesekből, a magyar és a molyhos tölgy tenyészetéből, a keleti gyertyáncsoportokból, a dunamenti ligeti erdőkből, a homoki erdőflórából, az ősbükkösökből, a vegyes őserdőből (jegenyefenyő, luczfenyő, bükk, alárendelten hegyi juhar, kőris, szil) és a tiszta fenyves őserdőből, ide értve az erdei és feketefenyő eredeti előfordulásait is, néhány elegendő kiterjedésű részlet mindennemű használat alól kivonassék és teljesen a természet működésének engedessék át.

Erre vonatkozólag, a részletek állandó megjelölésén és nyilvántartásán kívül, az illető erdők üzemterveibe szigorú intézkedések volnának felveendőek.

Ámde nem elegendő a mozgalmat a kincstári erdőbirtokra és az állami kezelés alatt álló erdőkre szorítani, hanem kívánatos, hogy abba a nagyobb erdők birtokosai általában bevonassanak. Az Országos Erdészeti Egyesület tehát arra kérte fel a földmivelésügyi kormányt, hogy a városi és magánkézen lévő erdők birtokosait a mozgalomhoz való csatlakozásra felhívja. Az egyesület egyébiránt a maga részéről is kérdést intézett számos erdőbirtokoshoz, hogy birtokán vannak-e oly őserdőmaradványok vagy más tipikus őseredeti flórájukkal kitűnő vagy egyébként valamely ritka vagy nevezetes fafajt vagy válfajt tartalmazó helyek vagy akár csak egyes fapéldányok, amelyeknek fenntartása, habár korlátozott területen, indokolt volna s hogy vajjon lehetne-e számítani arra, hogy az ily, mindenestre csak

*) A szlavóiai tölgyesek egy részletének megóvása mellett első ízben Boór Károly szólalt fel néhány év előtt az E. L. hasábjain.

kevés számu és kisterjedelmü erdőrészlet az említett célnak megfelelően mindennemü használattól megkíméltetnék és a maga eredetiségében megőriztetnék?

Ezen soroknak is az a célja, hogy t. olvasóink figyelmét erre a nemes célú kezdeményezésre felhívja. Vajha minél többen karolnák fel ezt az ügyet, amely méltán pártolást érdemel. Az Országos Erdészeti Egyesület minden tájékoztató adatot, figyelmeztetést, szívesen fogad.

A fehér ákác fajváltozatairól.

Írta: *Kondor Vilmos* m. kir. erdőtanácsos.

Ha a szabad természetben nagy változatossággal kínákozó jelenségeket bizonyos rendszer szerint, vagyis akként igyekszünk megfigyelni, hogy azok előre feltett kérdés vagy előre meghatározott cél kereteibe legyenek beilleszthetők, úgy igen sokszor azt fogjuk tapasztalni, hogy a máskor figyelemre sem méltatott, talán nevetségesen kicsinyes jelenségek sorozatából igen érdekes következtetéseket lehet levonni; ezek viszont már szilárd támpontot szolgáltatnak a kérdés tisztázásához szükséges olyan kísérletek vagy összehasonlítások keresztülviteléhez, melyek a felvetett eszme helytállósága tekintetében véglegesen dönteni vannak hivatva.

Igen természetes, hogy az efféle vállalkozás nem jár mindig a kellő sikerrel, mert talán éppen egy mellékes körülményre helyeztük a főszlyt és másnak van fenntartva, hogy a megjelölt irányban elmélkedve és kutatva, megjelje a megoldásra alkalmasabb kiindulási pontot; ebben az esetben sem végeztünk tehát felesleges munkát, mert a cél megjelölésével alkalmat szolgáltatunk, arra, hogy mások jelentékteleneknek vélt tapasztalataikat most már a kijelölt célnak megfelelő szempontból vizsgálva, szerencsésebb csoportosításban tehessék azokat a kérdés eldöntésére alkalmassá.

Ilyen rendszeres megfigyelés eredményéről óhajtók én is a jelen értekezés keretében beszámolni, midőn az ákác fajválto-